

KRZYSZTOF SOBKOWICZ
Opole

Wizerunek św. Floriana jako symbol heraldyczny w niektórych herbach polskich gmin i miast¹

1. Zarys dziejów kultu – 2. Ikonografia – 3. Znaczenie herbu – 4. Gmina Polska Cerekiew – 5. Gmina Lubrza – 6. Gmina Puławy – 7. Kolno – 8. Powiat kolneński – 9. Narol – 10. Historia herbu Głubczyc

Św. Florian jest jednym z najstarszych świętych, żył bowiem na przełomie III i IV w. i już wtedy cieszył się wielkim kultem i poważaniem. Najstarsze wzmianki o św. Florianie pochodzą z VI w.² Mówi się o nim św. Florian z Lauriacum lub, zgodnie ze współczesnym nazewnictwem, św. Florian z Lorch³.

1. Zarys dziejów kultu

Kult św. Floriana przetrwał ponad 1700 lat i jest nadal żywy w całej Europie. W Polsce trwa niemal nieprzerwanie od 27 października 1184 r., kiedy to na prośbę Kazimierza Sprawiedliwego oraz biskupa krakowskiego Geodena, a za zgodą papieża Lucjana III, sprowadzono z Rzymu część relikwii św. Floriana⁴. Relikwie przywiezione zostały w wielkiej tajemnicy z udziałem legata papieskiego Idziego⁵ –

¹ Skrócona, popularna wersja tekstu ukazała się w: „Przegląd Pożarniczy” (2016), nr 6, s. 48–51.

² J. GÓRECKI, *Św. Florian – patron hutników*, Gliwice 1999, s. 3.

³ H. FROS, F. SOWA (oprac.), *Księga imion i świętych*, t. II, Kraków 1997, s. 341.

⁴ Badacze zwracają uwagę także na źródła, w których występują inne lata: 1183, 1185. Szerzej o przeniesieniu relikwii św. Floriana do Polski zob.: B. ULICKI, *Święty Florian od średniowiecza do współczesności*, Warszawa 1991, s. 15–29.

⁵ K. DOBROWOLSKI, *Dzieje kultu św. Floriana w Polsce do połowy XVI w.*, Warszawa 1923, s. 8–17.

biskupa⁶ Modeny. Doczesne szczątki św. Floriana umieszczono w środkowej części ołtarza katedry wawelskiej; początkowo było to główne miejsce jego czci. Z czasem przeniesione zostały uroczyscie z katedry wawelskiej na Kleparz (przedmieście Krakowa), gdzie powstała kolegiata pod jego wezwaniem⁷. Na przełomie XII i XIII w. kult świętego rozprzestrzenił się na całą diecezję krakowską, poznańską, następnie na całe Królestwo Polskie, a dzień 4 maja (rocznica śmierci) stał się oficjalnym świętem patrona.

W XIV w. kult świętego nieco przygasł, bowiem w 1253 r. papież Innocenty IV wyniósł do rzędu świętych bp. Stanisława ze Szczepanowa⁸, który był bliższy narodowi niż mało znany Florian. Kult św. Floriana ożywił się w Polsce po 1528 r., kiedy pożar strawił znaczną część Krakowa – Kleparz. Ocalał wyłącznie kościół pw. św. Floriana⁹.

Kult św. Floriana zaczęły umacniać formacje strażackie, które w XVIII w. powstawały spontanicznie w całej Europie. Z czasem św. Floriana zaczęli czcić nie tylko strażacy, ale także wszyscy ci, którzy w swej codziennej pracy mają do czynienia z ogniem, a więc hutnicy, metalowcy, kominiarze, czy piekarze, którzy dzień 4 maja obchodzili na ziemiach polskich nadzwyczaj uroczyscie. W okresie zaborów strażacy uznawali swego patrona za symbol polskości.

Pożary w minionych wiekach należały do najstarszych plag zagrażających drewnianym osadom, wsiom i miastom, toteż wstawiennictwo św. Floriana było bardzo pożądane. Być może od momentu pożaru na krakowskim Kleparzu w 1528 r., od kiedy datuje się wzmożony kult świętego, jego postać prezentowana jest nie tylko w kościołach (figury, rzeźby, obrazy, freski, sztandary i chorągwie), kaplicach, na placach miejscowości, niszach domów, ale także w remizach strażackich oraz na sztandarach prawie wszystkich jednostek ochotniczych straży pożarnych.

2. Ikonografia

W ikonografii św. Florian najczęściej przedstawiany jest jako rycerz oraz patron walki z pożarem. Atrybuty, strój i ogólny wygląd św. Floriana na przestrzeni wie-

⁶ Biskupem został później. W 1184 r. biskupem Modeny był Ardicius, Idzi zaś tylko członkiem tamtejszej Kapituły. W Modenie pozostał do 1206 r., kiedy to przez papieża Innocentego III został mianowany arcybiskupem Rawenny.

⁷ *Tamże*, s. 17.

⁸ B. ULICKI, *Święty Florian od średniowiecza do współczesności*, s. 38–40.

⁹ *Tamże*, s. 43–46.

ków ulegały przeobrażeniom¹⁰. Na najstarszych wizerunkach przedstawiany był jako starzec w tunice lub książę, zaś od XII w. najczęściej jako rycerz z czerwonym rzymskim płaszczem na ramionach.

Badacze zwracają uwagę na zmiany wizerunku związane z rodzajem zbroi, którą miał założoną. W XIII w. była to karacena (koszulka pancerna z siatki drucianej lub kółek żelaznych czy stalowych), w wiekach XIV–XVI – karacena (zbroja z łusek metalowych na podkładzie ze skóry lub grubego płótna), zaś w XVII–XVIII w. pancerz płytowy i hełm z pióropuszem, natomiast w sztuce polskiej – zbroja husarska¹¹. Rozwinięty sztandar, chorągiew lub proporzec towarzyszy św. Florianowi od XII w., a tarcza i miecz od początku XV w. Do innych atrybutów św. Floriana, które trzyma w ręku, należą: włócznia, kopia lub palma męczeństwa. Warto też podkreślić, że od czasu, kiedy św. Floriana zaczęto czcić jako patrona walki z żywiołem ognia, tj. od końca XV w., nieodłącznym rekwizytem stały się naczynia z wodą, płonący budynek tj. dom, czy kościół¹².

Na wielu wizerunkach św. Florianowi towarzyszy putto – charakterystyczny dla okresu baroku aniołek, często wyręczający go w wylewaniu wody na płonący budynek, zamek czy kościół¹³.

3. Znaczenie herbu

Herb to znak rozpoznawczo-bojowy, wywodzący się z symboliki heroicznej lub znaków własnościowych, od XII w. ustalany według ścisłych reguł heraldycznych, pełniący funkcję wyróżnika osoby stanu rycerskiego, później szlacheckiego, także rodziny, rodu, organizacji kościelnej, mieszczańskiej bądź cechu rzemieślniczego, korporacji, miasta, jednostki podziału terytorialnego lub państwa¹⁴.

Zwyczaj stosowania herbów ukształtował się w średniowieczu i swój rodowód posiada w bojowym taktycznym zespole rycerskim, jaki stanowiła chorągiew, czyli oddział wojskowy stanowiący podstawową jednostkę podczas prowadzenia bitew.

¹⁰ H. PYKA, *Św. Florian patron Górnej Austrii i Diecezji Linz*, w: projekt pt. *Św. Florian na Śląsku*; konferencja muzealna i wystawa *Św. Florian w zbiorach muzeów*, Racibórz 2011, s. 10.

¹¹ K. LACH, *Kult św. Floriana w powiecie raciborskim*, Opole 2014, s. 34.

¹² J. GÓRECKI., *Kult św. Floriana na Śląsku*, w: Projekt pt. *Św. Florian na Śląsku*, s. 43.

¹³ B. ULICKI, *Święty Florian od średniowiecza do współczesności*, s. 56.

¹⁴ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb> (22.11.2015).

Do Polski herby przybyły w XIII w. z Zachodu, przez Czechy i Śląsk. U swoich korzeni czerpały właściwości ze wzorca zachodniego, choć nigdy nie porzucono wpływów kultury ojczystej. Herby miejskie w Polsce powstawały z inicjatywy rady miejskiej lub wójta, następnie z tzw. przywilejów herbowych nadawanych miastom przez władców. W XV w. zaczęto posługiwać się spolszczonym czeskim słowem *erb* (pochodzącym z niemieckiego *Erbe*, czyli dziedzictwo). Po upadku Rzeczypospolitej zaborcy usuwali herby, zastępując je godłem państwowym. W okresie międzywojennym herbami miejskimi zajęło się Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wraz z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Do 1939 r. zatwierdzono 104 herby miast. Po II wojnie światowej herbami nikt się prawnie nie zajmował. Dopiero w 1978 r. uchwalono ustawę o odznakach i mundurach, która zezwalała na ustanawianie herbów miejskich i wojewódzkich. Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym przyznała prawo do posiadania herbu wszystkim gminom, upoważniając radę gminy do jego ustalenia. Zabrakło w niej jednak jakichkolwiek przepisów wykonawczych, dlatego w polskiej heraldyce terytorialnej przez pewien czas panowała całkowita dowolność. Obecnie nad prawidłowym kształtem herbu i innych symboli oraz insygniów gminnych czuwa Komisja Heraldyczna przy ministrze spraw wewnętrznych i administracji¹⁵.

Opis herbu, czyli blazonowanie, powinien być krótki i jednoznaczny. Język powinien być na tyle zrozumiały, aby korzystając z opisu, można było herb narysować. Zgodnie z historią herb opisuje się od strony rycerza trzymającego tarczę, tzn. prawa strona tarczy to na rysunku strona lewa.

Herb jest znakiem spełniającym głównie funkcje prawne i reprezentacyjne samorządu: wojewódzkiego, powiatowego, miejskiego bądź gminnego. Składa się z dwóch zasadniczych elementów: tarczy i godła. Godło wyobrażane jest najczęściej za pomocą treści symbolicznych, do których należą motywy architektoniczne, religijne i kościelne, przyrodnicze i inne. Z kolei wśród symboli religijnych najliczniej reprezentowani są święci, a wśród nich także św. Florian. Na herbach polskich jego postać spotykamy jednak rzadko¹⁶. Współcześnie tylko dwa polskie miasta: Kolno i Narol oraz gminy: Polska Cerekiew, Lubrza, Puławy, Narol, a także powiat koleński zawarły w swoich herbach wyobrażenie św. Floriana. Dawniej święty ten widniał również w herbie Kleparza stanowiącego dziś dzielnicę Krakowa.

¹⁵ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb> (22.11.2015).

¹⁶ P. GOLDYN, *Polskimi śladami świętego Floriana*, „Przegląd Pożarniczy” (2003), nr 2, s. 48.

W ostatnich latach obserwuje się w społeczeństwie polskim wzrost zainteresowania tematyką herbów (i flag) miejskich, a także wojewódzkich, powiatowych, a nawet gminnych. Poszczególne rady miast i gmin wskrzeszają używane dawniej herby lub – zwykle z pomocą fachowców – tworzą nowe, zgodne z historyczną tradycją i heraldycznymi zasadami. Zezwala na to Ustawa o samorządzie terytorialnym z 8 marca 1990 r., od 2005 r. nosząca nazwę Ustawy o samorządzie gminnym. Ustawa ta zezwala poszczególnym radom podejmować uchwały dotyczące ich symboliki (herbu, chorągwi i pieczęci) i dlatego współcześnie m.in. wizerunek św. Floriana można spotkać w herbach jednostek samorządowych, jak np. w herbie gminy Polska Cerekiew.

4. Gmina Polska Cerekiew

Polska Cerekiew jest to gmina położona w południowo-wschodniej części powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w województwie opolskim. Siedzibą gminy jest wieś Polska Cerekiew. Herb gminy Polska Cerekiew wzorowany jest na pieczęciach z 1884 i 1924 r., z napisem na obwodzie: *Kreis Cosel – Gemeinde Gross Neukirch*, na których rycerz ze sztandarem gasi pożar budynku, oraz na rzeźbie przedstawiającej św. Floriana z II połowy XVIII w., znajdującej się pierwotnie przy zamku, a obecnie przy drodze do parafialnego kościoła w Polskiej Cerkwi. Herbem gminy jest owalna pionowa tarcza herbowa w kolorze złotym, umieszczona

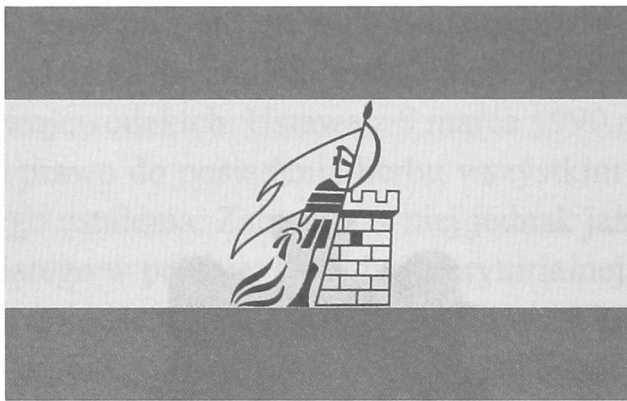
Wizerunek herbu gminy Polska Cerekiew¹⁷

w dekoracyjnym ciemnozielonym kartuszu w stylu późnego manieryzmu śląskiego ze złotym napisami: u góry pod gzymsem kartusza *Nova Ecclesia*, a na dole pod tarczą *Polska Cerekiew*. Na tarczy znajduje się heraldycznie zwrócona w prawą stronę postać św. Floriana, rycerza i męczennika w zbroi oficera rzym-

¹⁷ Wzór herbu określa załącznik nr 2 do ww. Statutu; [https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Cerekiew_\(gmina\)#/media/File:Polska_Cerekiew_arms.png](https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Cerekiew_(gmina)#/media/File:Polska_Cerekiew_arms.png) (22.11.2015).

skiego, owiniętego w ciemnobłękitny płaszcz. W lewej ręce trzyma szkarłatny sztandar na długim drzewcu zakończonym grotem. Prawą ręką wodą wylewaną z drewnianego skopka gasi pożar palącej się sylwety miejscowego zamku. Odślonięte części ciała rycerza są w kolorze cielistym (karnacja ciała). Z elementów barwnych wyodrębniają się pióra pióropusza na hełmie rzymskim oraz szkarłatny pas biegnący skosem przez pancerz rycerza. Powyższy opis jest to przedstawienie św. Floriana¹⁸.

Dodatkowo gmina, oprócz umieszczenia wizerunku św. Floriana w herbie, zawarła go również jako logo w swej fladze¹⁹. Barwami gminy są kolory: czerwony, złoty i niebieski, ułożone w trzech poziomych równoległych pasach, z których górny jest koloru czerwonego, środkowy koloru złotego, a dolny koloru niebieskiego. Pośrodku na pasie koloru złotego umieszczone jest logo gminy Polska Cerekiew. Pasy koloru czerwonego i niebieskiego są tej samej szerokości, a pas koloru złotego jest szerszy o szerokość dwóch pozostałych pasów łącznie.

Wizerunek flagi gminy Polska Cerekiew²⁰

Wizerunek logo znajduje się m.in. na stronie internetowej gminy Polska Cerekiew, które usytuowane jest na stronie głównej gminy w górnym lewym rogu.

Wizerunek logo gminy Polska Cerekiew²¹

¹⁸ Uchwała Nr V/49/2003 Rady Gminny w Polskiej Cerekwi z 30 IV 2003 r. w sprawie Statutu Gminy Polska Cerekiew, rozdz. II, § 6.

¹⁹ Uchwała nr V/49/2003 Rady Gminny w Polskiej Cerekwi z 30 kwietnia 2003 r. w sprawie Statutu Gminy Polska Cerekiew, rozdz. II, § 7.

²⁰ Wzór flagi określa załącznik nr 3 do ww. Statutu; [https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Cerekiew_\(gmina\)#/media/File:POL_gmina_Polska_Cerekiew_flag.svg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Cerekiew_(gmina)#/media/File:POL_gmina_Polska_Cerekiew_flag.svg) (22.11.2015).

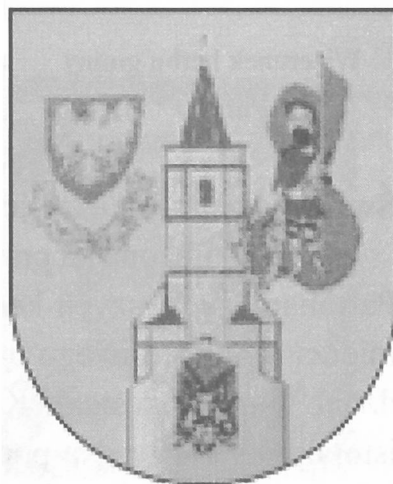
²¹ <http://polskacerekiew.pl/295/strona-glowna.html>, (22.11.2015).

5. Gmina Lubrza

Lubrza jest to gmina położona w powiecie prudnickim, w południowej części województwa opolskiego. Usytuowana jest na pograniczu Niziny Śląskiej i Gór Opawskich w pobliżu granicy z Czechami. Siedzibą gminy jest wieś Lubrza.

Herbem gminy jest wieża obserwacyjno-kościelna z epoki średniowiecznej kościoła z Lubrzy. W dole wieży, nad schodami, jest sklepiony półkuliście portal wejściowy bez drzwi. Wnętrze portalu zamknięte jest kratą składaną z zespołu sześciokątów imitujących podział pszczelich komór w ulu. Na kracie jest zawieszona złota pszczoła widziana z góry. Herb gminy został umieszczony w tarczy o kroju zwanym starofrancuskim.

Górą tarczy, po obu stronach wieży, są: po stronie prawej – orzeł Piastów opolskich w gotyckiej tarczy obramowanej dołem; wieniec pszeniczny na błękitnym podkładzie; po stronie lewej znajduje się postać św. Floriana trzymającego w lewej ręce drzewiec z błękitną chorągwią, w prawej ręce święty trzyma skopek z wylewającą się na płomień błękitną wodą. Barwy herbu: szczyt wieży kościelnej i jej kontur jest w kolorze czerwieni, wewnątrz portalu wejściowego jest barwy błękitnej. Pszczoła zawieszona na kracie wejściowej jest w kolorze złota. Orzeł Piastów jest w kolorze złotym na tarczy błękitnej. Zbroja św. Floriana jest srebrna, a fragment jego płaszcza – w czerwieni²².

Wizerunek herbu gminy
Lubrza²³

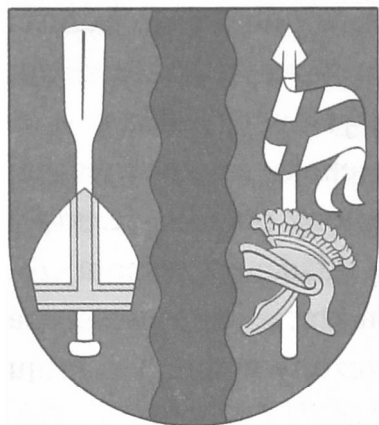
Barwy gminy określa jej flaga, która ukształtowana jest z trzech poziomych stref – od góry: poziomy pas srebra (metal), poziomy pas błękitu, poziomy pas złota (metal)²⁴. Niestety nie jest w niej zawarta postać św. Floriana.

²² Uchwała nr XX/146/96 Rady Gminy w Lubrzy z 30 IX 1996 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Lubrza; Uchwała Nr V/41/03 Rady Gminy w Lubrzy z 29 IV 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Lubrza, rozdz. II, § 6. pkt. 1.

²³ Wzór herbu określa załącznik nr 2 do ww. Statutu; [https://pl.wikipedia.org/wiki/Lubrza_\(gmina_w_wojew%C3%B3dztwie_opolskim\)#/media/File:POL_gmina_Lubrza_COA.gif](https://pl.wikipedia.org/wiki/Lubrza_(gmina_w_wojew%C3%B3dztwie_opolskim)#/media/File:POL_gmina_Lubrza_COA.gif) (22.11.2015).

²⁴ Wzór flagi określa załącznik nr 3 do ww. Statutu.

6. Gmina Puławy

Wizerunek herbu gminy
Puławy²⁵

Puławy to gmina położona w powiecie puławskim w zachodniej części województwa lubelskiego. Siedzibą gminy jest miasto Puławy. Herb gminy Puławy odwołuje się do dwóch postaci: św. Wojciecha i św. Floriana, patronów kościołów parafialnych w Górze Puławskiej i w Gołębiu – dwóch największych ośrodkach osadniczych gminy. Postać św. Wojciecha prawdopodobnie już od 977 r. związana jest z Jaroszynem i Górą Puławską, czyli lewobrzeżną częścią obecnej gminy. W 1020 r. wybudowano pierwszą kaplicę nad Wisłą pod jego wezwaniem, a wszystkie kolejne świątynie również noszą imię św. Wojciecha. W herbie jego postać symbolizują wiosło oraz infuła biskupia, umieszczone w lewej pobocznicy.

Św. Wojciech jest także jednym z trzech głównych patronów Polski.

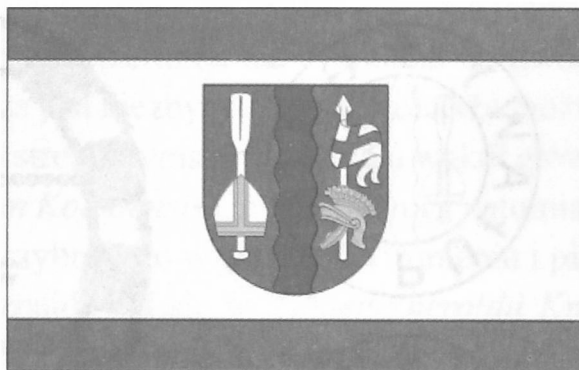
Strona położona na prawym brzegu Wisły związana jest z miejscowością Gołąb. Patronami pierwszych kościołów wzniesionych w Gołębiu w XII w. przez Kazimierza Sprawiedliwego byli św. Katarzyna i św. Florian, którego relikwie sprowadzono w tym okresie do Krakowa. Dwa kościoły z dwiema niezależnymi parafiami istniały do 1419 r. Na początku XV w. obie parafie połączono w jedną, zaś nowy kościół od XVII w. nosi łącznie imię obojga patronów. Postać św. Floriana w herbie symbolizuje umieszczony w prawej pobocznicy hełm rzymskiego legionisty oraz chorągiew z czerwonym krzyżem na białym płacie. Św. Florian jest także patronem strażaków oraz innych zawodów wiążących się z ogniem: hutników, kominiarzy, garncarzy i piekarzy. Błękitny słup falowany, umieszczony pośrodku czerwonej tarczy herbowej, symbolizuje Wisłę – królową polskich rzek, która geograficznie dzieli terytorium gminy Puławy na dwie części²⁶.

Flaga gminy Puławy posiada klasyczne proporcje 5:8. Na białym płacie, u góry i u dołu, umieszczono dwa czerwone pasy, zaś pośrodku tarczę herbową.

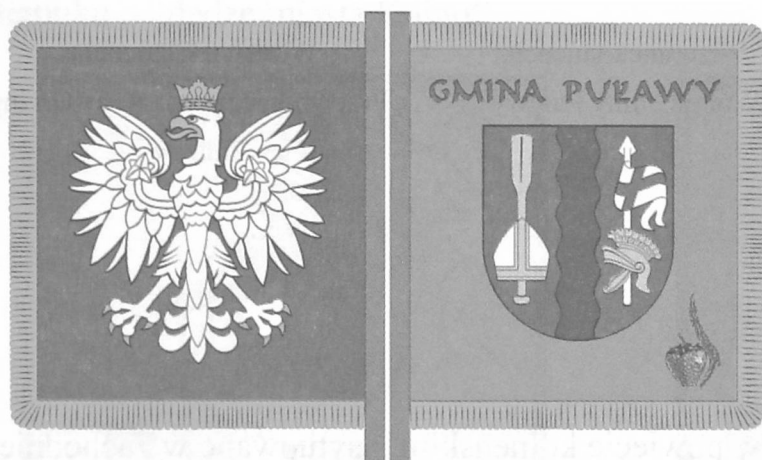
²⁵ Wzór herbu określa załącznik nr 1 do ww. uchwały; <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik1.pdf> (22.11.2015).

²⁶ Symbole heraldyczne gminy Puławy zostały ustanowione w drodze Uchwały nr XXI/120/2013 Rady Gminy Puławy z 17 I 2013 r. sprawie ustanowienia herbu, flagi, sztandaru, łańcuchów i pieczęci Gminy Puławy (Dz. Urz. Woj. Lub. 2013.1312). Autorem projektów symboli jest ks. dr Paweł Dudziński – znany i ceniony heraldyk, autor wielu projektów herbów kościelnych i terytorialnych, Przewodniczący Komisji Heraldycznej, wykładowca na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Na awersie sztandaru, na zielonym polu, widnieje wizerunek herbu gminy, a nad nim napis: „Gmina Puławy” w kolorze czerwonym. W prawym, dolnym rogu płata umieszczono detal w postaci owocu truskawki wraz z błękitną wstęgą symbolizującą Wisłę. Znak ten zaczerpnięto z logotypu „Święta Truskawki” i nawiązuje on do bogatej i długiej tradycji uprawy owoców miękkich na terenie gminy.

Wizerunek flagi gminy Puławy²⁷

Wizerunek sztandaru gminy Puławy²⁸

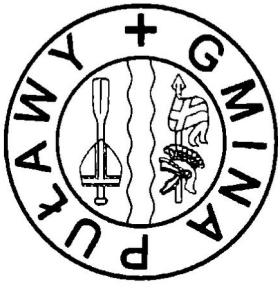

Obecnie zaproponowano nowy projekt lewej strony sztandaru²⁹

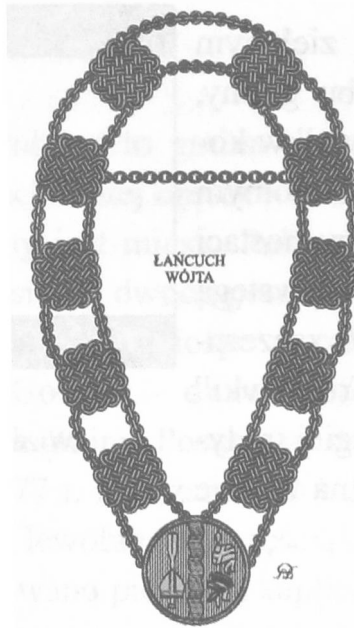
²⁷ Wzór flagi określa załącznik nr 2 do ww. uchwały; <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik2.pdf> (22.11.2015).

²⁸ Wzór sztandaru określa załącznik nr 3 i 4 do ww. Uchwały; widok orła (prawa strona): <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik3.pdf> (22.11.2015); widok z herbem gminy (lewa strona): <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik4.pdf> (22.11.2015).

²⁹ <http://pulawy.naszemiasto.pl/artukul/zdjecia/pulawy-jest-projekt-gminnego-herbu-i-sztandaru-wizualizacje,1612279,artgal,3848165,t,id,tm,zid.html> (22.11.2015).

Wizerunek pieczęci gminy
Puławy oraz pieczęci Wójta
Gminy Puławy³⁰

Wizerunek łańcucha
Wójta Gminy Puławy³¹

Wizerunek łańcucha
Przewodniczącego Rady Gminy
Puławy³²

7. Kolno

Kolno to miasto powiatowe w powiecie kolneńskim, usytuowane w zachodniej części województwa podlaskiego. Pomimo że Kolno miało prawa miejskie już w XV w., to zostały one potwierdzone dopiero przez króla Augusta III w 1754 r. Po otrzymaniu tego przywileju król Stanisław August Poniatowski 13 października 1765 r. nadał miastu herb z wyobrażeniem św. Floriana. Niestety nie są znane powody takiego działania. Można wysnuć tutaj dwie hipotezy. Pierwsza związana jest z faktem, że św. Florian występuje jako patron miejscowego kościoła. Jest ona jednak mało prawdopodobna ze względu na to, że kościół w Kolnie nosi wezwanie św. Anny. Druga hipoteza, bardziej prawdopodobna, wskazuje na pożary, które dawniej mogły trawić miasto, i z tego względu Florian, jako patron od pożarów,

³⁰ Wzór pieczęci określa załącznik nr 6 i 7 do ww. uchwały; <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik6.pdf> i <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik7.pdf> (22.11.2015).

³¹ Wzór łańcucha określa załącznik nr 8 do ww. uchwały; <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik8.pdf> (22.11.2015).

³² Wzór łańcucha określa załącznik nr 9 do ww. Uchwały; <http://gamma.infor.pl/zalaczniki/u81/2013/33/1312/Zalacznik9.pdf> (22.11.2015).

znalazł się w herbie grodu. W każdym razie wizerunek taki widnieje na dwóch osiemnastowiecznych pieczęciach. Pierwsza jest niezbyt czytelna, jednakże można się na niej dopatrzeć postaci św. Floriana w stroju rzymskim z aureolą wokół głowy i chorągwią w ręce. Wokół legenda: *Sigillum Kolnoensis Civitatis*. Druga natomiast zawiera bogatsze wyobrażenie świętego, przybranego w płaszcz na ramieniu i pióropusz na hełmie³³. Taki sam wizerunek znajdował się w *Albumie heroldii Królestwa Polskiego*. Taki też wizerunek widnieje we współczesnym herbie miasta, a wyobraża on w złotym polu postać św. Floriana odzianą w srebrną zbroję i hełm z czerwonym pióropuszem. Na ramionach świętego widzimy czerwony płaszcz, a w lewej ręce srebrną chorągiew z czerwonym krzyżem. W prawej ręce święty trzyma naczynie z wodą, którą gasi biały dom z czerwonym dachem³⁴.

W 2009 r. mocą Uchwały Rady Miasta Kolno zmieniono wizerunek herbu i wizerunku na fladze miasta Kolno³⁵.

Dawny wizerunek herbu miasta Kolno³⁶

Obecny wizerunek herbu miasta Kolno³⁷

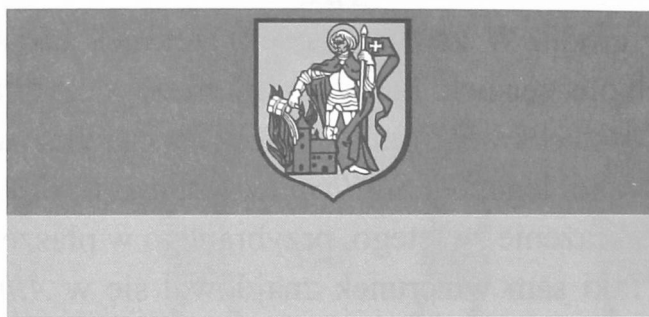
³³ K.J. STACHELSKI, *Herb Kolna*, „Miesięcznik Kolneński” (2008), nr 8, s. 8.

³⁴ P. GOŁDYN, *Polskimi śladami świętego Floriana*, s. 48.

³⁵ Uchwała nr XXXI/168/09 Rady Miasta Kolno z 28 V 2009 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Kolno. Część I. § 3. pkt 2 i 4. Wzór herbu miasta stanowi załącznik nr 2 do Statutu. Wzór flagi miasta stanowi załącznik nr 3 do Statutu; Uchwała nr XIX/104/2000 Rady Miejskiej w Kolnie z 28 VI 2000 r. w sprawie ustanowienia flagi Miasta Kolno. Wzór flag stanowi załącznik nr 3 i nr 4 do statutu.

³⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_Kolna#/media/File:POL_Kolno_dawny_COA.svg (22.11.2015).

³⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Kolno#/media/File:POL_Kolno_COA.svg (22.11.2015).

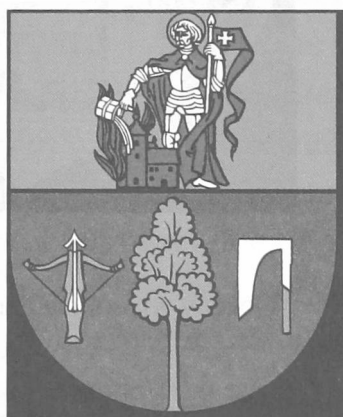

Obecny wizerunek flagi miasta Kolno³⁸

8. Powiat kolneński

Powiat kolneński usytuowany w województwie podlaskim, utworzony został w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Kolno. Powiat posiada herb i flagę, ustanowione odrębną uchwałą³⁹

Herbem powiatu kolneńskiego jest tarcza herbowa dwupolowa podzielona w pas. W polu górnym, złotym – postać św. Floriana w srebrnej zbroi i płaszczu czerwonym, trzymającego w lewej ręce proporzec czerwony z krzyżem białym, w prawej ręce cebrzyk srebrny z wodą, którą gasi płonący budynek tego samego koloru co płaszcz; w polu dolnym, zielonym, trzy godła ułożone w słup. Kolejno patrząc od lewej strony: kusza złota z napiętą cięciwą i strzałą srebrną zwróconą ku górze, drzewo liściaste złote i topór srebrny o rękojeści złotej z ostrzem zwróconym w prawo⁴⁰.

Wizerunek herbu powiatu kolneńskiego⁴¹

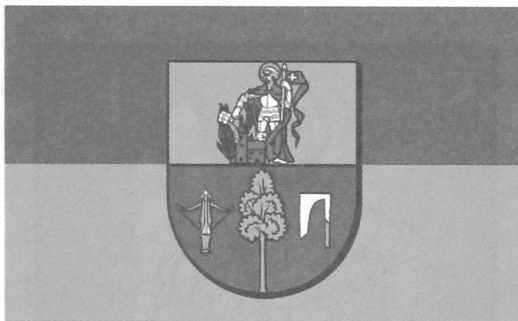
³⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Kolno#/media/File:POL_Kolno_flag.svg (22.11.2015).

³⁹ Załącznik do Uchwały nr XLI/218/10 Rady Powiatu Kolneńskiego z 28 IX 2010 r., rozdz. 1, § 4 pkt. 2 i 3.

⁴⁰ https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_powiatu_kolne%C5%84skiego (10.12.2015).

⁴¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_kolne%C5%84ski#/media/File:POL_powiat_kolne%C5%84ski_COA.svg (22.11.2015).

Flagą powiatu kolneńskiego jest prostokątny płat materiału, składający się z dwóch równoległych pasów jednakowej szerokości o barwach zielono-żółtych (w układzie poziomym) z wizerunkiem herbu powiatu umieszczonym w centralnej części flagi⁴².

Wizerunek flagi powiatu kolneńskiego⁴³

9. Narol

Narol to miasto, siedziba gminy, usytuowane w województwie podkarpackim, w powiecie lubaczowskim. Początkowo była to osada zwana Florianów. Nazwa pochodziła od założyciela, Floriana Łaszcz-Nieledewskiego, i jego małżonki, Katarzyny z Trzcieńskich. Florianów został założony w 1596 r., a w 1648 r. zniszczony przez Kozaków. Ludność przeniosła się nieco na zachód, zakładając osiedle pod nazwą Narol Miasto. Swoją nazwę zawdzięcza nowej lokalizacji „na roli”, stąd też późniejsza nazwa Narol⁴⁴.

Trzy argumenty przemawiają za uzasadnieniem obecności św. Floriana w herbie miasta Narol. Po pierwsze, był on patronem założyciela miasta – Floriana Łaszcza. Po drugie, pierwotna nazwa miasta brzmiała: Florianowo. I wreszcie po trzecie, pierwszy wybudowany w mieście kościół był pw. św. Floriana⁴⁵.

Herbem miasta jest błękitna tarcza herbowa z wizerunkiem św. Floriana, który ubrany jest w srebrną zbroję; w lewej ręce trzyma drzewce barwy czarnej ze szpicą barwy żółtej. Na drzewcach umieszczona jest flaga barwy białej z krzyżem barwy czerwonej; w prawej ręce trzyma drewniany skopek z wodą barwy białej, którą

⁴² Herb i flaga zostały ustanowione Uchwałą nr IX/46/99 Rady Powiatu Kolneńskiego z 31 VIII 1999 r.

⁴³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_kolne%C5%84ski#/media/File:POL_powiat_kolne%C5%84ski_flag.svg (22.11.2015).

⁴⁴ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Narol>, (24.10.2015).

⁴⁵ P. GOLDYN, *Polskimi śladami świętego Floriana*.

gasi pożar nad czerwonymi domami. Nad głową świętego znajduje się złota aureola. W lewym i prawym górnym rogu tarczy herbowej znajdują się srebrne litery *S* i *F* – inicjały łacińskiej nazwy świętego (*Sanctus Florianus*). Herbem gminy jest herb miasta Narol⁴⁶. Symbolika herbu nawiązuje do założyciela miasta – Floriana Łaszczyna-Nieledewskiego⁴⁷

Wizerunek herbu miasta Narol⁴⁸

Herby miast, gmin, powiatów lub województw są jednym z najistotniejszych elementów identyfikujących jednostkę samorządu terytorialnego. Herby, flagi, emblematy oraz insygnia należą do kategorii informacji, które z całą pewnością możemy zakwalifikować jako informacje publiczne.

Wizerunek św. Floriana w porównaniu z wizerunkami innych świętych, obok św. Jerzego, jest jednym z najczęściej wykorzystywanych wizerunków w herbach polskich. Nasuwa się pytanie: Dlaczego tak się dzieje? Odpowiedź jest prosta. Otóż św. Florian to wzór człowieka nieugiętego w swoich przekonaniach, wzór wierności wyznawanej wiary, wzór męstwa, odwagi, ofiarności, który narażał się dla bliźnich, przyjaciół, chciał pomóc, chciał ulżyć w cierpieniu i padł ofiarą własnej ofiarności. Św. Florian – patron m.in. ludzi, którzy w trosce o życie, zdrowie i mienie bliźniego oraz środowisko walczą z pożarami i miejscowymi zagrożeniami – jest wciąż pamiętany i czczony w wielu zakątkach naszego kraju i poza nim, a pamięć

⁴⁶ Uchwała nr 114/XVI/04 Rady Miejskiej w Narolu z 17 VIII 2004 r. w sprawie Statutu Gminy Narol. Rozdział II, § 6, pkt. 1. Wzór herbu określa załącznik nr 2 do Statutu.

⁴⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_Narola (24.10.2015).

⁴⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Narol#/media/File:POL_Narol_COA.svg (22.11.2015).

ta jest okazywana w różnoraki sposób, w tym także i przez wykorzystywanie jego wizerunku w herbach.

10. Historia herbu Głubczyc

Drewniany gród wzmiankowany w 1253 r. był ulokowany na południe od rzeki Psiny w okolicach zbiegu dzisiejszych ulic Garbarskiej i Moniuszki, natomiast miasto rozwinęło się wokół ćwierćkolistego rynku, po północnej stronie Psiny. Głubczyce przed 1270 r. były pierwotnie osadą wiejską, stanowiącą posiadłość biskupa ołmunieckiego, przy której powstał czeski drewniany gród graniczny. Dzieje Głubczyc można rozpocząć datować na II połowę XIII w., kiedy to miejscowości nadano prawa miejskie. Głubczyce jako osada wiejska, a później gród i miasto przez cztery wieki należały do państwa czeskiego (czeskie Hlubčice), następnie przez ponad dwa wieki podlegały monarchii habsburskiej i również przez dwa wieki państwu pruskiemu – od 1871 r. w ramach zjednoczonej Rzeszy Niemieckiej (niemieckie Leobschütz). Dzięki położeniu na szlaku handlowym miasto rozwijało się pod względem gospodarczym, zwłaszcza w XIV, XVI i XIX w. Przepływająca przez miasto rzeka Psina została wymieniona po raz pierwszy w 1253 r. jako Psinna, co miało oznaczać płytką rzekę, o której w ten sposób wyrażano się z lekceważeniem⁴⁹. Rzeka ta przez pewien okres średniowiecza stanowiła granicę polsko-czeską. Osadnicy niemieccy przekształcili nazwę rzeki na Zinna (cyna), a współcześni mieszkańcy miasta często używają nawiązującego do tej formy określenia Cyna.

W 1828 r. F. Minsberg napisał, że król czeski Przemysław Ottokar II zezwolił miastu Głubczycom na przyjęcie do swojego herbu czeskiego lwa zamiast polskiego orła⁵⁰. Nie wiadomo, skąd niemiecki historyk zaczerpnął taką informację, lecz wiadomo, że pierwszy znany głubczycki herb istotnie pokazywał czeskiego lwa wyobrażonego na połamanej pieczęci miejskiej z 1272 r.: lew wspięty na dwóch tylnych łapach, z koroną na trójkątnej tarczy zwrócony w lewą heraldyczną stronę⁵¹. Na dokumentach z II połowy XIII i XIV w. można było spotkać również pieczęć wójtowską wyobrażającą w trójkątnej tarczy trzy haki. Po raz pierwszy znajdujemy ją w dokumencie z 1272 r. Należała do wójta Teodoryka (Thedricus). Trzy haki ułożone były w formie widlastego krzyża, a pierwotnie mogły symboli-

⁴⁹ A. GRODEK I IN. (red.), *Monografia Odry*, Poznań 1948, s. 25.

⁵⁰ F. MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*, Neisse 1828, s. 8.

⁵¹ D. TOMCZYK, *Herby miast Śląska Opolskiego*, Opole 1996, s. 32.

zować kotwice, wskazujące na pochodzenie wójta z terenów żeglugi śródlądowej dolnoniemieckiej, jak to sugeruje F. Troska i E. Bednara⁵².

Gdy w 1416 r. miasto wykupiło na własność dziedziczne wójtostwo, pieczęć z trzema hakami zniknęła na ponad wiek. W 1551 r. przy dokumencie cechu kuśnierzy zawieszono miejską pieczęć wielką: *Sigillum. Maius. Civitatis. Leobschicz*, przedstawiającą osobliwe połączenie dwóch, mających swój średniowieczny rodowód, herbów. Pieczęć wyobrażała Archanioła Michała trzymającego dwie zwrócone do siebie trójkątne tarcze, z lwem i trzema hakami. Archanioł Michał miał na czole gwiazdę i krzyż, a na piersi wstęgi ułożone w formie krzyża św. Andrzeja⁵³. Kolejną pieczęć (*Sigillum. Maius. Civitatis. Leobschicz*) przy dokumencie z 1564 r. opisał H. Saurma, która pokazywała anioła z rozpostartymi skrzydłami opierającego ręce na dwóch stojących przed nim tarczach. Na prawej tarczy widniał ukoronowany lew z podwójnym ogonem, nad którym umieszczono gwiazdę, na lewej – trzy bosaki ułożone w formie krzyża widlastego⁵⁴.

Dlaczego w XVI w. rozbudowano herb miejski? A może stało się to wcześniej, np. po przejściu w 1416 r. przez miasto wójtostwa. Nowe władze miejskie mogły wówczas upamiętnić ten fakt przejściem wójtowskiego herbu.

W XVI w. zmianie uległa także nazwa miasta (na Leobschicz, Leobschütz – lwie, obroń). Na rycinie Głubczyc F.B. Wenera z 1720 r. w ozdobnym barokowym kartuszu herbowym na owalnym polu przedzielonym pionową linią na dwie połowy widać po lewej lwa bez korony, a po prawej trzy bosaki. Na stronie tytułowej *Kroniki Głubczyc* J.M. Meylandzkiego, również z 1720 r., pojawił się anioł stojący na bramie miejskiej z podniesioną kratą, flankowanej przez dwie wieże, a pod tym obrazkiem napisany na wstędze dystych: *Tecta tuere leo, vigil arce tu angele flammis, civibus ut triplex harpago non sit opus* (chron domy, lwie, ty, aniele, strzeż od płomieni, aby ludność nie musiała używać bosaków). Taki sam napis znajduje się na fasadzie Szkoły Podstawowej nr 2 przy ul. Kochanowskiego 2. Herb i jego opis z kroniki Meylandzkiego tłumaczy przyjętą w XVI w. nazwę Leobschütz oraz wskazuje wyraźnie, że trzy „wójtowskie” kotwice-haki uznano za bosaki. Może wielkie pożary miasta w 1476 i 1481 r., które strawiły prawie wszystkie budynki, na długo utkwiły w umysłach mieszkańców i kazały im przyjąć za patrona ochronnego św. Floriana (który jest patronem Głubczyc do dziś), symbolizowanego w her-

⁵² F. TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*, Leobschütz 1892, s. 82; E. BEDNARA, *Beiträge zur Heimatkunde Oberschlesiens. Festgabe der Heimatkundlichen Arbeitsgemeinschaft des Oberschlesischen Philologenverbandes zum zehnten Gedenkjahr der Abstimmung in Oberschlesien 1931*, Leobschütz 1931, s. 83.

⁵³ F. TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*, s. 82.

⁵⁴ H. SAURMA, *Wappenbuch der schlesischen Städte und Städtel*, Berlin 1870.

bie miejskim przez trzy bosaki. Następny wielki pożar miał miejsce w 1603 r., a trzy haki-bosaki spotykamy już na pieczęci miejskiej z 1551 r. Możliwe jest również, że szesnastowieczni ojcowie miasta nie rozpoznali w starym herbie trzech kotwic, odbierając je jako bosaki. Tak samo, jak we wcześniejszych wiekach, tak i w późniejszych władze miejskie traktowały herb w sposób dowolny. Na jednych pieczęciach herb Głubczyc był przedstawiany tylko z lwem, a na innych tylko z bosakami. Na ruinach samego ratusza miejskiego są dwa kamienne anioły podtrzymujące tarcze z lwem i trzema bosakami, od strony północnej i zachodniej, a poza tym dwie umieszczone obok siebie kamienne tarcze herbowe z lwem i bosakami (bez anioła) nad okrągłólką wnęką od strony północnej.

Wizerunek herbu miasta Głubczyce⁵⁵

Po II wojnie światowej polskie władze przyjęły jako herb miejski jedynie lwa na czerwonym polu, zwróconego w heraldyczną prawą stronę. Władze wyeliminowały symbole religijne⁵⁶. Herb ten obowiązywał do grudnia 1991 r., kiedy to rada miejska mogła przywrócić herb sprzed 1945 r., z aniołem i dwiema tarczami herbowymi⁵⁷, co było logicznym przedsięwzięciem z uwagi na fakt, że takie przedstawienie herbu miejskiego widnieje na kilku zabytkowych budowlach miasta. Z powodu różnych zawirowań administracyjnych uchwałą Rady Miejskiej z 23 listopada 1995 r. przyjęto współczesny wizerunek herbu miasta⁵⁸.

*

Literatura

BEDNARA E., *Beiträge zur Heimatkunde Oberschlesiens. Festgabe der Heimatkundlichen Arbeitsgemeinschaft des Oberschlesischen Philologenverbandes zum zehnten Gedenkjahr der Abstimmung in Oberschlesien 1931*, Leobschütz 1931.

⁵⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_G%C5%82ubczyc#/media/File:POL_G%C5%82ubczyce_COA.svg (28.12.2015).

⁵⁶ K. MALER, W. MACIASZEK, *Herb i barwy miasta Głubczyc na przestrzeni wieków*, „Kalendarz Głubczycki” (1997), s. 108.

⁵⁷ J. WAC, *Kronika wydarzeń Rady Miejskiej i kadencji 1990–1994*, „Kalendarz Głubczycki” (1995), s. 225.

⁵⁸ TENŻE, *Insignia samorządowe miasta i gminy Głubczyce*, „Kalendarz Głubczycki” (1997), s. 115.

- DOBROWOLSKI K., *Dzieje kultu św. Floriana w Polsce do połowy XVI w.*, Warszawa 1923.
- FROS B., SOWA F., *Księga imion i świętych*, t. II, Kraków 1997.
- GOŁDYN P., *Polskimi śladami świętego Floriana*, „Przegląd Pożarniczy” (2003), nr 2, s. 48.
- GÓRECKI J., *Kult św. Floriana na Śląsku*, w: projekt pt. *Św. Florian na Śląsku* konferencja muzealna i wystawa *Św. Florian w zbiorach muzeów*, Racibórz 2011.
- GÓRECKI J., *Św. Florian – patron hutników*, Gliwice 1999.
- GRODEK A. I IN. (red.), *Monografia Odry*, Poznań 1948.
- LACH K., *Kult św. Floriana w powiecie raciborskim*, Opole 2014.
- MALER K., MACIASZEK W., *Herb i barwy miasta Głubczyc na przestrzeni wieków*, „Kalendarz Głubczycki” (1997).
- MINSBERG F., *Geschichte der Stadt Leobschütz*, Neisse 1828.
- PYKA H., *Św. Florian patron Górnej Austrii i Diecezji Linz*, w: projekt pt. *Św. Florian na Śląsku*; konferencja muzealna i wystawa *Św. Florian w zbiorach muzeów*, Racibórz 2011.
- SAURMA H., *Wappenbuch der schlesischen Städte und Städtel*, Berlin 1870.
- SOBKOWICZ K., *Herby ze św. Florianem*, „Przegląd Pożarniczy” (2016), nr 6, s. 48–51.
- STACHELSKI K.J., *Herb Kolna*, „Miesięcznik Kolneński” 8 (2008), s. 8.
- TOMCZYK D., *Herby miast Śląska Opolskiego*, Opole 1996.
- TROSKA F., *Geschichte der Stadt Leobschütz*, Leobschütz 1892.
- ULICKI B., *Święty Florian od średniowiecza do współczesności*, Warszawa 1991.
- Uchwała nr V/49/2003 Rady Gminy w Polskiej Cerekwi z 30 IV 2003 r. w sprawie Statutu Gminy Polska Cerekiew wraz z załącznikami.
- Uchwała nr XX/146/96 Rady Gminy w Lubrzy z 30 IX 1996 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Lubrza.
- Uchwała nr V/41/03 Rady Gminy w Lubrzy z 29 IV 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Lubrza wraz z załącznikami.
- Uchwały nr XXI/120/2013 Rady Gminy Puławy z 17 I 2013 r. sprawie ustanowienia herbu, flagi, sztandaru, łańcuchów i pieczęci Gminy Puławy (Dz. Urz. Woj. Lub. 2013.1312) wraz z załącznikami.
- Uchwała nr XXXI/168/09 Rady Miasta Kolno z 28 V 2009 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Kolno wraz z załącznikami do statutu.
- Uchwała nr XIX/104/2000 Rady Miejskiej w Kolnie z 28 VI 2000 r. w sprawie ustanowienia flagi Miasta Kolno wraz z załącznikami do statutu.
- Załącznik do Uchwały nr XLI/218/10 Rady Powiatu Kolneńskiego z 28 IX 2010.
- Uchwała nr IX/46/99 Rady Powiatu Kolneńskiego z 31 VIII 1999 r.

Uchwała nr 114/XVI/04 Rady Miejskiej w Narolu z 17 VIII 2004 r. w sprawie Statutu Gminy Narol wraz z załącznikami do statutu.

WAC J., *Kronika wydarzeń Rady Miejskiej i kadencji 1990–1994*, „Kalendarz Głubczycki” (1995).

*

Streszczenie: Wizerunek św. Floriana w porównaniu z wizerunkami innych świętych, obok św. Jerzego, jest jednym z najczęściej wykorzystywanych wizerunków w herbach polskich. Nasuwa się pytanie: Dlaczego tak się dzieje? Odpowiedź jest bardzo prosta. Otóż św. Florian to wzór człowieka nieugiętego w swoich przekonaniach, wzór wierności wyznawanej wiary, wzór męstwa, odwagi, ofiarności, który narażał się dla bliźnich, przyjaciół, chciał pomóc, chciał ulżyć w cierpieniu. Św. Florian, patron m.in. ludzi, którzy w trosce o życie, zdrowie i mienie bliźniego oraz środowisko walczą z pożarami i miejscowymi zagrożeniami, jest wciąż pamiętany i czczony w wielu zakątkach naszego kraju i poza nim, a pamięć ta jest okazywana w różnoraki sposób, w tym także przez wykorzystywanie jego wizerunku w heraldyce samorządowej.

Słowa kluczowe: św. Florian, herb, heraldyka, kult świętych, ikonografia.

Abstract: The image of St. Florian as a heraldic symbol in some arms of Polish municipalities and cities. The image of Saint Florian in comparison with images of other saints, apart from Saint George, it is one of the most frequently used images in Polish arms. The question why is raised as to why that is so? The answer is simple, Saint Florian is an example of a man unyielding in his beliefs, an example of faithfulness to professed religion, an example of valour, courage, dedication, who clearly showed himself to neighbours and friends as a man who wanted to help people, to alleviate their suffering and due to this he became a victim of his own dedication. Saint Florian is a patron of people who out of concern for life, health and property of a neighbour and environment, fight the fires. He is still remembered and revered in many parts of Poland and abroad and it is shown in various ways, including also in the use of his image in local government heraldry.

Keywords: St. Florian, coat of arms, heraldry, veneration of the saints, iconography.